

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Anna Burdová

Mediálna výchova na hodinách nemeckého jazyka

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Anna Burdová

Kontakt na autora: Spojená škola D. Tatarku 4666/7, Poprad
annaburdova@hotmail.com

Názov OPS/OSO: Mediálna výchova na hodinách nemeckého jazyka

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: IX. kolo výzvy

Odborné stanovisko

vypracoval: Mgr. Ľubica Korečková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Nemecký jazyk. Mediálna výchova. Osobné údaje. Prípadová štúdia.

Anotácia

Vo svojej práci „Mediálna výchova na hodinách nemeckého jazyka“ predstavujem praktické možnosti začlenenia prierezovej témy – mediálna výchova do vyučovania nemeckého jazyka na strednej škole. Ide konkrétne o riziká, ktoré súvisia so zadávaním citlivých súkromných údajov do verejného priestoru, akým je internet a sociálne siete. Vo vyučovacích blokoch opisujem vlastnú konkrétnu skúsenosť s touto témou, kde žiaci okrem jazykových zručností rozvíjajú aj svoju mediálnu kompetenciu.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Názov akreditovaného vzdelávacieho programu KV	Číslo akreditovaného vzdelávacieho programu KV
Nové typy a podnety pre výučbu nemeckého jazyka na ZŠ a SŠ	160/2010 - KV
Motivujúce prvky vo vyučovaní nemeckého jazyka	230/2010 - KV
Mediálna výchova v školskom vzdelávacom programe	80/2010 - KV
Mediálna výchova v školskej praxi	181/2010 - KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	7
2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	9
2.1 Osobné údaje	9
2.3 Prípadová štúdia a televízna talkshow	11
3 PRAKTICKÁ ČASŤ	13
3.1 Vyučovací blok: „Vyučovacia hodina ako talkshow“	13
3.2 Vyučovací blok: „Prípad zneužitia fotiek“	23
ZÁVER	31
Zoznam bibliografických zdrojov	32

ÚVOD

Vo svojej práci „Mediálna výchova na hodinách nemeckého jazyka“ predstavujem materiály na vyučovanie nemeckého jazyka, ktoré som realizovala so žiakmi prvého ročníka nemeckého bilingválneho gymnázia. Námet, ktorý predkladám, vychádza z mojej vlastnej pedagogickej praxe je určený pre vyučujúcich nemeckého jazyka na stredných školách.

Ťažiskovou témou sú súkromné dáta osôb a ich zneužitie na internete.

Cieľom hodín je oboznámiť žiakov s možnými rizikami, ktoré sa spájajú so zdieľaním osobných údajov do verejnom priestore. Ide predovšetkým o prevenciu online rizikového správania. Žiaci si majú osvojiť stratégie zodpovedného používania médií, vedieť šírené obsahy kriticky posúdiť, dokázať si vytvoriť vlastný názor a na základe poznania nájsť optimálny spôsob ako tento priestor s ohromnými možnosťami využívať. Týmto konceptom som sledovala naplnenie niektorých vybraných cieľov mediálnej výchovy ako prierezovej témy v edukačnom procese, konkrétne v rámci hodín nemeckého jazyka.

Čo sa týka jazykovej komunikácie ide o precvičenie všetkých komunikačných zručností, a o upevňovanie viacerých gramatických javov. Veľký priestor je určený diskusii, schopnosti vyjadriť svoj postoj a argumentácii.

Hlavným materiálom sú krátke filmy (Problemfilm a Ergebnisfilm), ktoré tvoria podnet pre formát talkshow. Materiály, ktoré tu využívam, pochádzajú z výučby nemeckých občianskych kurikul, ja som ich však adaptovala – didakticky a jazykovo upravila na vyučovanie nemeckého jazyka pre žiakov na strednej škole, jazyková úroveň B1 u nás. Materiály zodpovedajú potrebám nášho štátneho vzdelávacieho programu. Nosnou témou oboch filmov je otázka, ako môžu mladí ľudia zmysluplne a efektívne využiť internet, ale pritom byť opatrní pri narábaní so svojimi súkromnými dátami na sieti.

Štáty Európskej únie a Slovensko realizujú množstvo osvetových kampaní v súvislosti s rizikami na internete a ja tu prezentujem svoju skúsenosť s aplikovaním vybraných materiálov k tejto problematike na vyučovaní.

V úvode práce venujem pozornosť niektorým teoretickým východiskám ako je definícia osobných údajov, opis použitých materiálov z osvetových projektov a kampaní a stručná charakteristika metódy prípadovej štúdie, ktorá sa prelína s televíznym formátom talkshow. Televízna talkshow tvorí rámec pre vzdelávací obsah. Využívaním netradičných foriem a inovatívnych metód sa u žiakov zvyšuje záujem a chuť osvojovať si cudzí jazyk.

V praktickej časti práce prezentujem ucelené vyučovacie bloky – Vyučovacia hodina ako talkshow a Prípád zneužitia fotiek, ktoré môžu vyučujúci nemeckého jazyka prakticky využiť na vyučovaní nemčiny. Hodiny naplňajú tak výchovné ciele z oblasti mediálnej výchovy ako aj ciele vyučovania nemeckého jazyka.

Predstavené hodiny môžu byť súčasťou štandardných vyučovacích hodín, alebo alternatívnych či nepovinných predmetov v nemeckom jazyku. Na hodinách využívam moderné metódy a rôzne sociálne formy práce.

Hlavným prínosom tejto práce je zakomponovanie prierezovej témy - mediálna výchova ako integrálnej súčasť štátneho vzdelávacieho programu do edukačného procesu, konkrétne do vyučovania nemeckého jazyka, pričom cudzí jazyk tu nie je len cieľom, ale stáva sa aj prostriedkom na osvojovanie si rôznych obsahov. Jazyk slúži na získavanie informácií, čo je aj jeho prirodzená funkcia.

Žiaci rozvíjajú okrem jazykových kompetencií aj schopnosť kritického a hodnotiaceho postoja a oboznamujú sa s nebezpečenstvami virtuálneho priestoru.

1 OPIS PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

V predkladanej pedagogickej skúsenosti opisujem svoju praktickú skúsenosť s implementáciou mediálnej výchovy ako prierezovej témy do vyučovania nemeckého jazyka s využitím rôznych autentických materiálov. Sú to materiály z viacerých osvetových kampaní, ktoré sa dajú nájsť na internete. Tieto materiály som jazykovo a didakticky upravila a doplnila, resp. rozšírila o jazykový aspekt, teda naplňajú ciele jazykovej výučby.

Kontext a rámec

Som vyučujúcou na nemeckom bilingválnom oddelení, ktoré existuje už viac ako 20 rokov v Poprade. Špecifikom tohto oddelenia sú okrem iného vyučované kurikulá, ktoré sú navzájom prepojené. Tvoria ich slovenské a nemecké učebné plány, ďalej je to aj veľmi intenzívna jazyková príprava pre nemecký jazyk v prvom ročníku – temer 600 vyučovaných hodín. V praxi to znamená 4-5 hodín nemčiny denne. Jedinečná na Slovensku je aj možnosť ukončenia štúdia na tejto škole 2 maturitnými skúškami – slovenskou a nemeckou maturitnou skúškou.

V tomto kontexte vznikla v prvom ročníku pre výučbu nemeckého jazyka potreba spracovania a zakomponovania ďalších inovatívnych materiálov. Využívaním najmodernejších metód a aktuálnych tém sa intenzívna výučba oživuje a spestruje. Preberané učivo je možné si osvojovať, ale hlavne komplexnejšie upevňovať a aplikovať pomocou rôznych projektov a konceptov. Pritom sa však nestrácajú zo zreteľa hlavné ciele vyučovania – osvojenie si nemeckého jazyka minimálne na úrovni B1 s presahom v niektorých oblastiach na B2. Predkladaný koncept som uskutočnila v tomto rámci, avšak opisovaná skúsenosť je plne realizovateľná aj v podmienkach klasického gymnázia, resp. strednej školy. Podmienkou je ovládania nemeckého jazyka žiakmi na úrovni B1. Predkladané materiály sú koncipované na túto úroveň. Pokiaľ sa jedná o tematický celok, materiály sa dajú z jazykového hľadiska využiť pri téme Rodina a spoločnosť – hlavne časť o osobných údajoch. Ďalšou témou sú Veda a technika v službách ľudstva, a Človek a spoločnosť; komunikácia.

Špecifikácia cieľovej skupiny:

Cieľová skupina, pre ktorú sú tieto pracovné listy určené, sú pedagógovia humanitných disciplín úplného stredného odborného vzdelávania:

- kategória pedagogických zamestnancov: učiteľ
- podkategória: učiteľ nemeckého jazyka pre úplné stredné všeobecné vzdelávanie a učiteľ nemeckého jazyka pre úplné stredné odborné vzdelávanie
- vzdelávacia oblasť: jazyk a komunikácia
- typ školy, ročník: stredná škola, 1. – 4. ročník
- vyučovacie predmety: nemecký jazyk, konverzácia v nemeckom jazyku

Témy kontinuálneho vzdelávania:

- Nové typy a podnety pre výučbu nemeckého jazyka na ZŠ a SŠ – 160/2010 - KV
- Motivujúce prvky vo vyučovaní nemeckého jazyka – 230/2010 - KV
- Mediálna výchova v školskom vzdelávacom programe 80/2010 - KV
- Mediálna výchova v školskej praxi 181/2010 - KV

Hlavný cieľ:

Hlavným zámerom tejto práce je poskytnúť vyučujúcim nemeckého jazyka hotové učebné materiály, pracovné listy a spracované didaktické postupy na aplikovanie mediálnej výchovy do vyučovania nemeckého jazyka. Predstavujem tu v praxi overený metodický postup ako aj odkazy na ďalšie inšpirujúce zdroje, ktoré sa venujú témam kompetentného zaobchádzania užívateľov – žiakov s osobnými údajmi na internetových stránkach. Výučba cudzieho jazyka a mediálna výchova sa tu navzájom prelínajú a podporujú. Nemecký jazyk nie je cieľom, ale stáva sa nástrojom na osvojovanie si aktuálnych obsahov, získavanie informácií. Žiaci ho využívajú na prácu s veľmi zaujímavými, inšpiratívnymi a kreatívne spracovanými materiálmi. Tie spätne pôsobia na motiváciu a podporujú prítťažlivosť cudzieho – nemeckého jazyka, ktorý je zdrojom poznania a vyvoláva záujem.

Čiastkové ciele, to znamená ciele jednotlivých hodín, resp. vyučovacích blokov, sú rozpracované pri konkrétnych hodinách v praktickej časti. Vyučovacie bloky v zásade sledujú štandardné ciele vyučovania nemeckého jazyka na úrovni B1 a mediálnej výchovy na úrovni ISCED 3A. (Pg. rozhľady 4-5/2013, str. 20.) Hodiny sledujú čiastkové ciele ako je precvičovanie všetkých komunikačných zručností – počúvanie a čítanie s porozumením, písomný aj ústny prejav, ďalej ide o zvýšenie motivácie žiakov komunikovať v nemeckom jazyku, rozširovanie slovnej zásoby a upevňovanie vybraných gramatických javov. Okrem jazykových kompetencií žiaci rozvíjajú aj schopnosť kritického a hodnotiaceho postoja a oboznamujú sa s nebezpečenstvami virtuálneho priestoru. Túto prácu ponúkam ako príspevok rozvoju mediálnej kompetencie.

Materiálne a technické vybavenie je podrobne rozpísané pri jednotlivých hodinách, všade sú uvedené zdroje, kde môžu učitelia materiály nájsť, resp. bolo ich možné do dnešného dňa na internete vyhľadať. Ide o filmy, videá, spoty a ďalšie materiály. Na niektoré hodiny je okrem bežného vybavenia triedy potrebné aj pripojenie na internet a možnosť projekcie obrazu pre celú skupinu. V časti: „Webtest“ je potrebný počítač pre každého žiaka zvlášť a prístup na internet.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Ešte na začiatku tohto tisícročia bol internet pre väčšinu užívateľov predovšetkým zdrojom informácií. Tak bola prevažujúca časť internetových používateľov predovšetkým konzumentmi a využívali internet receptívne ako televíziu, noviny alebo rádio. To sa zmenilo s príchodom sociálnych sietí a existenciou videoportálov. Tieto skutočnosti a technický pokrok prispeli k tomu, že používatelia internetu sami začali vyrábať a pridávať vlastné obsahy. Zrodil sa „web 2.0“ (Datenschutz, s. 6)

Dnes tieto tzv. „Use-Generated Content“ dosahujú extrémne rozmery a tendencia je stúpajúca. V princípe ide o to, že používatelia siete sami pridávajú vlastné obsahy. Sociálne siete sú fenomény doby. Samotný Facebook, v súčasnosti najznámejšia a najúspešnejšia sociálna sieť, má podľa vlastných údajov po celom svete viac ako miliardu aktívnych používateľov za mesiac a je ponúkaný v 50 jazykoch. Platí, že ak chce človek zmysluplne fungovať na sociálnej sieti, musí osobné údaje zadať do systému a neskôr ich pridáva na stránky. Vždy má na výber, či si profil na sociálnej sieti vytvorí a čo všetko a komu o sebe prezradí. A práve nájst' optimálnu mieru medzi súkromným a verejným nie je vždy ľahké. (Datenschutz, 6-7) Štátny vzdelávací program deklaruje, že osvojenie si schopnosti kompetentného zaobchádzania s médiami, resp. internetom, sociálnymi sieťami a s nimi súvisiacimi súkromnými dátami je jedným z cieľov mediálnej výchovy ako prierezovej témy.

Ide o schopnosť používateľa rozpoznať možné riziká vo virtuálnom svete a dokázať posúdiť vhodnosť správania v tomto priestore. Používateľ sa má vyvarovať nebezpečenstiev a vedieť informovane a zodpovedne nakladať s citlivými osobnými údajmi.

2.1 Osobné údaje

„Podľa Zákona o ochrane osobných údajov sú osobné údaje tie, ktoré umožňujú presne identifikovať konkrétnu osobu. Za určitých podmienok by mohli podobné informácie viesť k ohrozeniu alebo znevýhodneniu dotýčnej osoby. Okrem kontaktných informácií radíme medzi osobné údaje aj tzv. citlivé informácie, ktoré odhaľujú rasový, etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v organizáciách, politických stranách, informácie o zdravotnom stave alebo pohlavnom živote. Podľa Zákona o ochrane osobných údajov má každý človek právo sám rozhodovať, ako so svojimi osobnými údajmi naloží a komu ich sprístupní. Má však právo aj na to, aby jeho osobné údaje neboli zneužit' a aby boli všetkými prostriedkami chránené“. (Deti v sieti, s. 65)

Prečo by sa mal človek zamýšľať vôbec nad dátami, ktoré zverejňuje na sieti? Ved' ak sú súkromné nastavenia urobené citlivo, dozvedia sa o nich predsa len priatelia a známi, resp. zvlášť vybrané osoby. Tu treba počítať s tým, že poskytovatelia týchto služieb týmito informáciami disponujú, vyhodnocujú ich a spracovávajú - napríklad na ciele reklamu. Členstvo na sociálnej sieti je spravidla zadarmo. Používatelia však v skutočnosti platia osobnými údajmi a informáciami, ktoré sami zadávajú. To je obchodný model sociálnych sietí. (Datenschutz, s. 8)

Pre opatrnosť hovorí veľa dôvodov: internet má dlhú pamäť. Užívatelia sú čoraz mladší, čo sa týka tvorby mediálnych obsahov aktívnejší a niektorí aj bezstarostní. Preto je problematika bezpečnosti osobných dát v súčasnosti veľmi aktuálnou témou, ktorú si vyžiadala doba a schopnosť zaobchádzať s nimi má byť pevnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže.

Európska únia a jednotlivé štáty venujú veľkú pozornosť problematike rizík virtuálneho priestoru a realizujú množstvo projektov a kampaní, v ktorých šíria osvetu o bezpečnom a zodpovednom používaní internetu deťmi a mladými ľuďmi. Ja som niektoré z týchto veľmi inšpiratívnych, zaujímavo spravovaných materiálov využila na hodinách nemeckého jazyka a väčšinu mojich žiakov veľmi zaujali. Materiály upútali tak formou ako aj obsahom. Vo predkladanej práci som ich jazykovo spracovala, didakticky upravila a adaptovala na vyučovanie, pričom som rešpektovala a ponechala ich myšlienkové poslanstvo.

2.2 Materiály

Na hodinách využívam materiály zo stránok „Klicksafe“. Je to kampaň EU v nemeckom jazyku, ktorá má za cieľ upriamenie pozornosti a podporu mediálnej kompetencie pri zaobchádzaní s internetom a novými médiami .

„Klicksafe ist eine Sensibilisierungskampagne zur Förderung der Medienkompetenz im Umgang mit dem Internet und neuen Medien im Auftrag der Europäischen Kommission. Aktionsfelder des Projektes sind Inhalte/ Qualifikation, Kampagne/ Marketing sowie die Vernetzung bundesweit mit Partnern und Akteuren. Um die sichere Nutzung moderner Kommunikationsmittel zu fördern und Verbraucher vor unerwünschten Inhalten zu schützen, startete die EU 1999 das "Safer Internet Programme": einen Aktionsplan, dessen Schwerpunkte die Bekämpfung von illegalen, unerwünschten oder schädlichen Inhalten sowie die Förderung eines sicheren Umfelds und die Sensibilisierung darstellen. Das beinhaltet auch die Aufklärung der Bevölkerung und Pflege der Zusammenarbeit in einer breit angelegten Partnerschaft von gesellschaftlichen Gruppen und Einrichtungen. Adresa: <http://www.klicksafe.de/ueber-klicksafe/die-initiative/projektinfo/wer-ist-klicksafe/>

Na stránke sú spoty z viacerých krajín. Nachádzajú sa tam aj videá v nemčine z informačnej kampane OVCE.sk, ktorá sa realizovala na Slovensku. Tento projekt prináša nový slovenský animovaný seriál. Videá sa venujú citlivou formou hrozbám ako pedofília, grooming, zverejňovanie a zneužívanie osobných údajov a fotografií a mnohým iným témam. Pre mladšiu vekovú kategóriu má skôr preventívnu funkciu, mládež konfrontuje s možným nevhodným správaním sa na internete. Rozprávky sú veľmi zábavné a poučné. U mojich žiakov sa stretli s úspechom. Výber je naozaj bohatý, odporúčam si stránky pozrieť. Veľkou výhodou takýchto spotov je, že sú veľmi krátke, mimoriadne nápadité a pri mnohých nie je treba ani veľa slov.

Ďalším veľmi zaujímavým projektom je: „Watch your web“. Stránka je vizuálne a obsahovo veľmi zaujímavo spracovaná a takisto poskytuje ďalšie množstvo materiálov, ktoré by mohli byť ďalej spracované. Obsahuje mnoho osvetových videí k javom, ktoré sa spájajú s používaním internetu, okrem iného téma autorských práv,

online - hry „zadarmo“, zabezpečenie mobilných telefónov a smartfónov v súvislosti so sťahovaním aplikácií a iné. Ja som z nej čerpala materiály, konkrétne interaktívny test, ale učitelia aj žiaci tam nájdu oveľa viac.

2.3 Prípadová štúdia a televízna talkshow

V 1. bloku vyučovacích predstavujem 2 filmy. Sú to materiály z uceleného učebného konceptu „Vyučovacia hodina ako talkshow“ a boli koncipované pre nemecké vysielacie stanice WDR a ARD pre výučbu politických kurikul na nemeckých školách. Filmy zachytávajú televíznu talkshow, v ktorej ide o mladé dievča Su. Su uvažuje o kariére modelky. Jednou z výborných možností, ako sa k vysnívanej práci dostať, je zverejnenie fotiek a osobných údajov na internete na portáloch pre nádejné modelky. S tým sú však spojené aj isté riziká. Vo svojom najbližšom okolí nachádza aj podporu pre tento krok, ale aj odporcov, ktorí dvíhajú varovný prst. To je východisková situácia prvého filmu „Problemfilm“.

Čo sa týka metodiky, nosnou metódou prvého bloku hodín je prípadová štúdia, resp. situačná metóda. Táto metóda spočíva v tom, že žiakom sa predostrie nejaký prípad, problém alebo situácia v určitej oblasti. Žiaci majú riešiť situáciu, hľadať východiská z nej. Na obdobnom princípe fungujú televízne talkshow. Sú to veľmi obľúbené formáty, zvlášť medzi mladými ľuďmi. Typickým znakom takéhoto formátu je, že problém je vybraný zo života a neexistujú jednoduché moralizujúce odpovede, ale pro a kontra argumenty. To zároveň robí tento formát prítiahlivým a využitie takéhoto materiálu na vyučovaní poskytuje množstvo podnetov a možností na jeho spracovanie. (Lange, 2010, s. 4) Jeho autenticita je zároveň silne motivujúcim prvkom v procese osvojovania si cudzieho jazyka.

Podľa Tureka (2008) je jednou zo zásad prípadovej štúdie, že opis situácie nemá obsahovať žiaden komentár učiteľa, žiak si vytvára názor sám, v talkshow je učiteľ moderátorom, ktorý je nestranný.

To je aj principiálny rozdiel oproti tradičnému vyučovaniu, kde má učiteľ rozhodujúce postavenie. Učiteľ sa dostáva do pozície moderátora, ktorý vytvára rámec a priestor pre vyjadrenie názoru všetkým zúčastneným stranám bez toho, aby sám nejakým spôsobom ovplyvňoval, komentoval alebo posudzoval stanoviská a vyjadrenia žiakov po obsahovej stránke. To je jeho hlavnou úlohou. Ak sa vytvorí takýto priestor a diskusia sa otvorí, tak je moderátorská úloha učiteľa splnená. Rola učiteľa ako sprostredkovateľa vzdelávacích obsahov, faktov a informácií je pri tejto metóde v úzadí. Do popredia sa dostávajú predovšetkým kľúčové kompetencie.

Podľa Tureka (2008) je prednosťou využívania prípadovej štúdie, že táto metóda umožňuje okrem osvojovania si vecnej stránky učiva ako sú fakty, pojmy alebo poučky hlavne efektívne formovať kľúčové kompetencie študujúcich, najmä kognitívne (riešenie problémov, kritické a tvorivé myslenie), komunikačné, interpersonálne (schopnosť vcítiť sa do iného človeka). Ďalej utvára personálne kompetencie – schopnosť samostatného rozhodovania a riešenia konfliktov a informačné kompetencie – schopnosť kritického hodnotenia informácií a ich využitia pri riešení problémov.

Formát talkshow z mediálneho prostredia a prípadová štúdia ako vyučovacia metóda majú množstvo styčných bodov. K charakteristikám prípadovej štúdie podľa Tureka (2008) patrí:

- Prípadová štúdia zahŕňa príbeh, obsahuje zápletku, ktorá konvenuje so skúsenosťami a zážitkami žiakov.
- Dobrá prípadová štúdia je zaujímavá – vychádza z reálneho života a je aktuálna – nie staršia ako päť rokov.
- Prípadová štúdia vyvoláva empatiu a je pre nich relevantná.
- Má jasné edukačné ciele.
- Dobrá prípadová štúdia provokuje konflikt a vyžaduje rozhodovanie žiakov.

Všetky tieto charakteristiky kopírujú aj znaky kvalitnej talkshow. Potenciál, ktorý televízna talkshow ponúka pre vyučovanie cudzieho jazyka je obrovský. Talkshow je rozprávanie a teda rozvíja o. i. aj komunikačné kompetencie.

Podľa Tureka (2008) umožňuje ďalej táto metóda, aby boli žiaci na hodine aktívni. Žiaci viac prežívajú vyučovanie, zvyšuje sa ich motivácia, vyučovanie je zaujímavejšie. Žiaci riešia reálne životné situácie a problémy. Súčasťou tejto metódy je aj poznanie, že niekedy nie je dôležité nájsť najlepšie riešenie prípadu, ale rešpektovať rozličné pohľady na tú istú vec, vzájomne ich spájať, všestranne analyzovať prejednávaný problém. Tieto znaky a prednosti metódy prípadovej štúdie korešpondujú s viacerými aspektmi jazykovej komunikácie.

3 PRAKTICKÁ ČASŤ

V tejto časti mojej práci predstavujem svoju konkrétnu pedagogickú skúsenosť s dvoma krátkymi filmami „Súkromie na sieti – Šanca alebo zneužitie údajov“, ktoré tak ako to už samotný názov naznačuje, sú tematicky zamerané na problematiku zverejňovania osobných údajov na internete.

Prezentujem tu blok vyučovacích hodín, ktoré som ja realizovala počas jedného dňa na 4 vyučovacích hodinách. Bilingválne oddelenie má svoje špecifiká, a k tým patrí aj skutočnosť, že žiaci prvého ročníka majú denne tri až päť hodín nemčiny v jednom celku, bloku. Blok hodín, ktorý tu predkladám, som rozdelila na 45- minútové úseky a tak sa dá využiť tento materiál aj v štandardnej výučbe.

Ako som už spomínala, obidva filmy pochádzajú z uceleného učebného konceptu „Vyučovacia hodina ako talkshow“ a boli koncipované pre nemecké vysielacie stanice pre výučbu občianskych kurikul na nemeckých školách.

Učebný materiál pozostáva z filmov, doplnkových informácií a pracovných listov. Ja som využila len niektoré z nich: film o probléme (Problemfilm) a film s výsledkom (Ergebnisfilm), v ďalšej časti prípad zneužitia dát (Fallbeispiele Datenmissbrauch)

3.1 Vyučovací blok „Vyučovacia hodina ako talkshow“

Prvá časť bloku: „ Problemfilm“

http://www.planet-schule.de/sf/php/02_sen01.php?sendung=7908

Čas: 45 minút

Štruktúra hodiny:

1. Einstieg ins Thema
 - Private Daten
 - öffentlich oder privat?
2. Film: „Privates im Netz – Chance oder Datenmissbrauch“
 - Film -1. + Aufgaben zum Globalverstehen
 - Film- 2. + Aufgaben zum Detailverstehen
3. Abstimmung
 - Wie soll sich Su entscheiden?

Cieľ: V oblasti jazykovej komunikácie išlo v úvode o aktivizáciu existujúcej slovnej zásoby k téme: Rodina a spoločnosť, predovšetkým - osobné údaje. Hlavná časť hodiny bola zameraná na nácvik počúvania s porozumením v bežnom hovorovom tempe a selektívne porozumenie počutého. V ústnom prejave išlo o spôsobilosť vyjadriť svoj postoj a vedieť ho zdôvodniť, argumentovať, vymieňať si názory a vedieť reagovať na názor iného účastníka. Žiaci si majú uvedomiť- postoj a argumentáciu. Z gramatiky je pri vyjadrovaní názoru dôležitý slovosled vo vete a pri vyjadrovaní úmyslu infinitívna konštrukcia.

V afektívnej oblasti ide uvedomenie si skutočnosti, že internet a sociálne siete sú verejným priestorom, v ktorom sa umiestňujú privátne obsahy - osobné údaje a fotky. Vedomé a informované konanie a správanie na internete, resp. sociálnych sieťach je v súčasnosti potrebné na to, aby sa predchádzalo ohrozeniam a rizikám. Internet okrem svojich ohromných výhod a možností skrýva aj ohrozenia a opatrnosť je dôležitá.

Materiál a pomôcky: krátky film: Problemfilm „Súkromie na sieti – Šanca alebo zneužitie údajov“, počítač, pripojenie na internet, možnosť projekcie filmu (beamer/interaktívna tabuľa), pracovný list

Sociálne formy: Frontálne vyučovanie, práca vo dvojiciach, individuálna práca

Metóda: prípadová štúdia, rozhovor, riešenie úloh

Skúsenosť:

V úvode definovaný koncept som modifikovala na vyučovanie nemeckého jazyka pri zachovaní pôvodného cieľa tohto učebného projektu. V príprave na hodiny som rozpracovala jazykové aspekty prejednávanej problematiky. Nosnou témou filmu je otázka, ako mladí ľudia môžu zmysluplne a efektívne využiť internet, ale pritom nezabúdať na opatrnosť pri narábaní so svojimi súkromnými údajmi v sieti.

1. Einstieg ins Thema – Private Daten

Na úvod hodiny sme spoločne zapisovali na tabuľu pojmy – osobné údaje. Išlo o aktivizáciu slovného zásoby k téme. Zapísali sme výrazy ako: Name, Wohnort, Alter, Adresse, Geburtsdatum, Geburtsort, E-mail-Adresse, Telefon, Beziehungstatus, Hobbys, Gesundheit,

Išlo o všeobecné pojmy, ktoré nesúviseli s internetom. Až ďalší krok smeroval k téme internetu.

- Öffentlich oder privat ?

Žiaci mali pojmy, ktoré boli na tabuli, rozdeliť do troch kategórií:

Alle Internetbenutzer/nur Freunde/Nie veröffentlichen

Tieto mali zapísať do zošita. Najprv pracovali samostatne. V ďalšom kroku si mali porovnať svoje zatriedenie so susedom.

Osobitnú pozornosť sme venovali fotkám. Do akej kategórie sa majú zaradiť? Žiaci sa mali sami rozhodnúť, svoje rozhodnutie si poznačiť do jednej z kategórií. V tejto fáze som žiadne rozhodnutie nekomentovala. Na záver tejto časti som urobila krátky prieskum, koľko žiakov v triede zaradilo fotky do kategórie – všetci internetoví používatelia môžu vidieť moje fotky (len zopár žiakov), koľkí zaradili do kategórie – len priatelia a známi (drvivá väčšina) a koľkí by svoje fotky nikdy na sieť nedali, resp. nedovolili, aby ich fotky boli zverejnené, tak ako je to v zákone o ochrane osobných údajov. Výsledky som si poznačila. Moja skúsenosť je taká, že ani jeden zo žiakov v skupine si posledne menovanú možnosť – nie veröffentlichen- nevybral. Iste to súvisí

s faktom, že väčšina mladých ľudí existuje na sociálnych sieťach a zdieľanie fotiek a videí je ich hlavnou náplňou. Vo vekovej kategórii 15- 16 ročných je fungovanie na sociálnych sieťach (okrem počítačových hier) jednou z hlavných skúseností s virtuálnym svetom, čo súvisí s ich potrebou začlenenia sa do istej komunity. Preto by malo byť informované a uvedomelé konanie súčasťou ich vzdelávania.

Úvod hodiny je pomerne široko postavený a dá sa z neho vyťažiť množstvo podnetov na ďalšiu diskusiu aj na uvažovanie o výhodách a nevýhodách, resp. rizikách spojených so zverejňovaním súkromných, často citlivých údajov vo virtuálnom, verejnom a anonymnom priestore.

2. Film: „Privates im Netz – Chance oder Datenmissbrauch“

- Prvé pozretie filmu + úlohy ku globálnemu porozumeniu
- Druhé pozretie filmu + úlohy k selektívnemu a detailnému porozumeniu filmu (Pozri pracovný list - Sprechblasen 1)

Prvé pozretie filmu „Problemfilm“+ úlohy (Globalverstehen)

Film trvá približne 6 minút, začína stretnutím moderátorky talkshow Noah Sow s 18-ročnou Sulasanederin, krátko Su, s jej najlepšou priateľkou Annou a bratom Su – Jeyanthanom. Su je ešte žiačkou, ale v budúcnosti by rada pracovala popri zamestnaní ako katalógová modelka. Na internete objavila rôzne portály, ktoré umožňujú amatérskym modelkám verejne prezentovať svoje fotky. Takýmto spôsobom môžu na seba upozorniť a získať napríklad pracovnú zmluvu.

Ak chce Su nejakú z týchto platforiem využiť, musí sa prihlásiť a okrem svojim osobných údajov ako - meno, bydlisko, výška, váha vložiť aj niekoľko svojich osobných fotiek. Jej najlepšia priateľka Anna ju v tom veľmi podporuje a je toho názoru, že Su má predpoklady byť na internete takýmto spôsobom objavená. Anna považuje za veľkú výhodu aj skutočnosť, že tieto platformy sú zadarmo.

Na druhej strane jej brat Jeyanthan je zásadne proti, aby jeho sestra zverejňovala svoje fotky na sieti. Obáva sa, že tieto fotky by mohli byť zneužitú, v najhoršom prípade by mohli byť tieto fotky upravované, to znamená, že niekto by vystrihol fotku hlavy jeho sestry a prilepil na fotky neznámej nahej ženy.

Su stojí pred ťažkým rozhodnutím. Ak zverejní tieto fotky na internete a bude mať šancu splniť si svoje želanie pracovať ako modelka riskuje, že si pohnevá svojho brata a aj prípadné zneužitie, pred ktorým ju Jeyanthan varoval. Ak sa ale tohto plánu vzdá, možnosť stať sa modelkou sa výrazne zníži aj jej sen sa pravdepodobne nesplní.

Skúsenosť:

Žiaci dostali na úvod do rúk pracovné listy s úlohami, aby vedeli, na čo sa majú sústrediť. Zároveň úloha ozrejmuje dôležitú slovnú zásobu: missbrauchen, veröffentlichen, befürchten. Poznámky si mohli robiť počas filmu a po ukončení. Pracovali samostatne. Po premietnutí filmu sme urobili krátke spoločné zhrnutie, vid' úlohy. Ide o globálne porozumenie hlavného problému, ale hlavne počutého slova.

1. Lest die Sätze und ergänzt den Namen: Noah, Su, Anna, Jeyanthan

- ist Musikerin, Autorin und Journalistin.
- will Modell werden.
- fotografiert
- hat Angst, dass die Fotos missbraucht werden könnten.
- denkt, soll ihre Fotos veröffentlichen.
- will mit über das Problem reden.
- hat Angst, dass man die Fotos missbrauchen kann.
- befürchtet, dass bekloppte fremde Männer zu einem Treffen locken könnten.
- sagt, dass es einen Weg geben muss, das beide zufrieden gestellt sind.
- hat zwei Möglichkeiten.

2. Was heißt?

- etwas missbrauchen?
- etwas befürchten?
- etwas veröffentlichen?

Spoločne sme prešli jednotlivé úlohy, vysvetlili niektoré výrazy a žiaci si prvý film pozreli ešte raz. Do rúk dostali pracovný list - Sprechblasen 1 s fotkami jednotlivých postáv a s bublinami.

Pracovný list - Sprechblasen 1

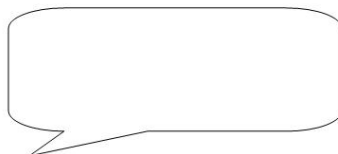
Was sagen die Leute? Soll Su ihre Fotos öffentlich ins Netz stellen? Standpunkt und Argumente

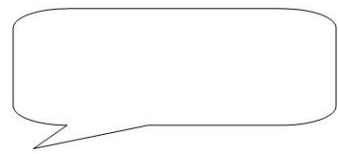
.....JA/NEIN/?

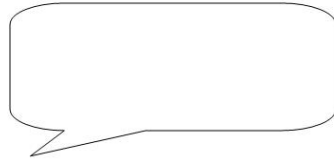

.....JA/NEIN/?

.....JA/NEIN/?

..... JA/NEIN/?

Obrázok 1 Sprechblasen 1

Prameň: http://www.planet-schule.de/sf/php/02_sen01.php?sendung=7908v upravené

Najprv žiaci sumarizovali stanovisko jednotlivých protagonistov, či má Su dať na web svoje fotky alebo nie. Išlo o typ zatvorených úloh s možnosťou výberu odpovede JA/NEIN/?. Sú fotky vložené na internet šancou alebo môžu byť zneužitý? Išlo o jednoznačné áno/nie alebo? Žiaci došli k záveru, že aj nerozhodné stanovisko je stanovisko. Su sa nevedela rozhodnúť, brala do úvahy viacero aspektov, čo je uvážení postoj. Takisto existuje rozhodnutie nezaujať stanovisko - Noah. V celom filme nie je ani náznak toho, k čomu sa Noah osobne prikláňala. To je základný princíp moderovania, vytvoriť priestor, ale do vecí nevstupovať.

Po označení jednotlivých stanovísk postáv- ÁNO/NIE/?, mali žiaci do bublín formulovať vo vetách (v 1. osobe) argumenty. Žiaci pracovali vo dvojiciach a ako dvojice svoje argumenty prezentovali. Posledná bublina patrí žiakovi, ktorý má vyjadriť svoj postoj ÁNO/NIE a potom ho písomne zdôvodniť. Aj vizuálne bolo na pracovnom liste jasné, že problém je zatiaľ otvorený a nemá jednoznačný záver. Jeden hlas za (Anna), jeden hlas proti (Jeyanthan), nezaujatá moderátorka a nerozhodná Su.

Na záver ešte mali žiaci písomne vo dvojiciach do pracovných listov sformulovať dilemu, pred ktorou stojí Su. Najlepšie sme zapísali na tabuľu.

Su hat 2 Möglichkeiten:

A/Sie stellt ihre Fotos ins Netz, **aber!**(was passiert, wenn ihr Bruder Recht hat und seine Ängste wahr werden?)

B/ Sie verzichtet auf die Fotos, **aber!**(sie muss ihren Traum aufgeben!)

3. Abstimmung – Ako sa má Su rozhodnúť? (Postoj a argumentácia)

Hlavným cieľom tejto časti hodiny je po zaujatí postoja ÁNO/NIE toto stanovisko aj zdôvodniť v interakcii s ostatnými účastníkmi. Situáciu sme už rozobrali a na základe toho mali potom aj samotní žiaci individuálnym (verejným)hlasovaním určiť v skupine, či sa má Su rozhodnúť pre alebo proti. Žiaci vyjadrovali svoj názor pomocou slovnej zásoby, ktorú mali k dispozícii na papieri:

Ich denke, dass

Ich glaube.....

Ich finde

Ich halte ihre Entscheidung für

Ich würde sagen
 Ich (persönlich)meine
 Ich kann (nicht) zustimmen.....
 Ich bin überzeugt davon, dass
 Meiner Meinung nach
 Ich bin (nicht ganz) sicher, ob
 Ich bin der Meinung
 Was mich betrifft

Zároveň mal žiak pridať dôvod, prečo bol za to, aby Su dala svoje fotky na sieť alebo prečo s tým nesúhlasil. Všetci žiaci sa postavili dopredu k tabuli. Žiak, ktorý sformuloval vetu bez chýb sa mohol posadiť do tej časti triedy, ktorá znázorňovala sympatizantov Anny alebo druhá polovica, Jeyanathana, ktorý bol proti. Svoj názor vyjadrili slovné, ale aj tým, že sa premiestnili k jednej alebo druhej skupine. Výrazy, ktoré už zazneli, sa nesmú opakovať a tak je úloha čoraz náročnejšia. Ak je vo vete chyba, hoci aj malá, žiak si sadnúť nemôže. Chyby neopravujem ja, ale ten kto vie, aká chyba sa vo vete vyskytla, môže použiť spolužiakovu konštrukciu a (s úľavou) si sadnúť. Poslednému žiakovi alebo aj viacerým, ktorému sa nepodarilo sformulovať obsahovo a gramaticky správnu vetu, dám za trest napísať doma 10 viet s týmto zadaním.

Takouto formou sa dajú zopakovať rôzne obsahy (aké slovíčka ste sa mali na dnes naučiť?) alebo precvičiť (Povedzte mi, čo ste robili cez víkend – použitím slovíčok v perfekto) alebo získať slovnú zásobu k téme (namiesto brainstormingu). Cvičenie je veľmi dynamické, žiaci sami majú záujem odpovedať čo najskôr, lebo možnosti sa míňajú. A k slovu sa dostanú aj tí najpasívnejší – stáť na očiach triedy je nepríjemné.

Najvýraznejším bonusom talkshow vo vzťahu k vyučovaniu cudzieho jazyka je samotný princíp talkshow a to je rozprávanie. Čím viac autentických podnetov pre žiakov na vyučovaní, tým je ich motivácia vyššia. Pre vyučovanie je vždy veľmi prínosné zakomponovanie reálnych podnetov, situácií. Vo vyučovaní cudzích jazykov je schopnosť komunikovať jedným z prioritných cieľov – rozvoj komunikačných zručností. Žiak má dokázať jazykovo správne a primerane reagovať v rôznych situáciách.

Práve prípadová štúdia, resp. talkshow vytvára priestor na rozvoj tejto kompetencie. Rozvíjajú sa tu tieto spôsobilosti:

- vyjadriť svoj názor – súhlas, nesúhlas, vyjadriť presvedčenie.
- zúčastniť sa na diskusii a argumentovať
- vymieňať si názory, komunikovať s niekým

Druhá časť bloku: „ Ergebnisfilm

Čas: 45 minút

Štruktúra hodiny:

1. Prvé pozretie filmu + úlohy v pracovnom liste
2. Druhé pozretie filmu+ úlohy v ďalšom pracovnom liste

Ciel': Hlavná časť hodiny bola zameraná podobne ako v prvej časti bloku na nácvik počúvania s porozumením v bežnom hovorovom tempe a selektívne porozumenie počutého.

V ústnom prejave bol cieľ porozumieť významu obsahu informácií, ktoré si vypočuli (a pozreli) . Išlo o spôsobilosť vypočúť si a podať informácie. Žiaci si predtým robili heslovité poznámky k úlohám a potom mali sformulovať odpovede. Čo sa týka porozumenia, stanoviská už neboli také vyhranené a náročnosť na porozumenie prejavu stúpila. Zo syntaktického hľadiska šlo opätovne o upevňovanie slovosledu v nemeckej vete a precvičovanie infinitívnych konštrukcií.

V oblasti výchovných cieľov ide o akceptovanie ďalších názorov, ich triedenie a využitie pri tvorbe vlastného stanoviska. Cieľom je nájsť optimálny spôsob využívania tohto média.

Materiál a pomôcky: krátky film: Ergebnisfilm, počítač, pripojenie na internet, možnosť projekcie filmu (beamer/interaktívna tabuľa), pracovný list

Sociálne formy: Frontálne vyučovanie, práca vo dvojiciach, individuálna práca

Ergebnisfilm

Trvanie cca. 8 min.

Pokračovala som druhou časťou - Ergebnisfilm, v ktorom moderátorka Noah Sow chce pomôcť Su pri rozhodovaní. Spoločne navštívia hovorkyňu Úradu pre ochranu údajov v Severnom Porýní Westfálsku Bettinu Gayk. Úlohou tohto úradu je chrániť občanov pred zneužívaním dát. Hovorkyňa potvrdila, že zverejňovanie súkromných dát o sebe na internete nie je celkom bez rizika. Sú známe prípady, kedy podvodníci použili dáta tretej osoby a vytvorili si falošnú identitu.

Bettina Gayk ukázala moderátorke film, ktorý rozpráva skutočný príbeh zo Spojených Štátov. Američanka Megan Maier sa na internete zoznámila s chlapcom. Obaja si často písali na sieti a Megan sa do údajného 16-ročného Josha zamilovala. Potom sa ale Josh náhle zmenil. Začal jej nadávať a na internete rozširovať o nej klamstvá. „Svet by bolo bez teba lepšie miesto“ napísal jej nakoniec Josh v poslednej správe. Megan sa následne obesila vo svojej detskej izbe. Policajné vyšetrovanie ukázalo, že Josh nikdy neexistoval. Za falošným profilom sa skrývala bývalá najlepšia kamarátka, s ktorou sa Megan kedysi pohádala.

Celý príbeh Su otriasol. Bettina Gayk jej poradila, aby nikdy neudávala v chatovacích miestnostiach a na sociálnych sieťach svoje meno a namiesto toho si vytvorila pseudonym. Okrem toho by človek v žiadnom prípade nemal zverejňovať na internete svoje telefónne číslo a adresu.

Po tomto rozhovore s hovorkyňou sa moderátorka Noah Sow a Su stretli so žiačkou Nicole. Nicole je členkou na mnohých sociálnych sieťach a na internetových stránkach zverejnila už veľa krát mnoho svojich privátnych fotiek. Na fotkách bola Nicole na početných párty, bozkávajúca sa a vždy znovu s alkoholickými nápojmi v ruke. Na otázku moderátorky, či by takéto obrázky v rukách budúceho možného zamestnávateľa neboli pre ňu kompromitujúce, odpovedá Nicole, že v tom nevidí problém.

Nakoniec navštívili Noah a Su fotografa Dirka Beumera. Dirk podporí Su v tom, aby využila internet ako platformu pre svoje fotky ako modelka. Koniec koncov internet ponúka mladým talentom veľmi dobrú možnosť zadarmo sa prezentovať. Avšak aj fotograf jej radí, aby svoje fotky zverejnila pod pseudonymom.

Na záver filmu sa Su odhodlá zverejniť na internetových stránkach pre modelky svoje fotky, ale pod falošným menom. Zároveň sa rozhodne, že v žiadnom prípade nevyzradí dátum svojho narodenia, číslo telefónu a adresu.

Skúsenosť:

Po prvom pozretí si asi 8-minútového filmu mali žiaci pracovať s úlohami v pracovnom liste - Sprechblasen 2. Pracovali vo dvojiciach. Dopĺňali najprv postoje a potom argumenty nových postáv (hovorkyňa, Nicole, fotograf). Čo sa týka stanovísk týchto postáv, už nie sú tak vyhranené ako stanoviská postáv v prvej časti (Problemfilm). Žiaci sa museli viac sústrediť a počúvať pozornejšie. Slúžilo to na ďalšie rozšírenie spektra názorov o nadšené a nekritické stanovisko na jednej strane (Nicol)ako aj o prehlbovanie kritického pohľadu na internet a sociálne siete(hovorkyňa) a o celkom pragmatické stanovisko(fotograf). Nešlo o odmietanie ale o zodpovedný a informovaný prístup. Hoci obidva tieto filmy primárne nie sú určené pre vyučovanie nemčiny ako cudzieho jazyka, bol jazyk pre našich žiakov na úrovni B1 pomerne dobre zrozumiteľný.

Pracovný list – Sprechblasen 2

Was sagen die Leute? Soll Su ihre Fotos öffentlich ins Netz stellen? Standpunkt und Argumente:

	 JA/NEIN/?
	 JA/NEIN/?
	 JA/NEIN/?

Obrázok 2 Sprechblasen 2

Prameň: http://www.planet-schule.de/sf/php/02_sen01.php?sendung=7908 upravené

Po druhom pozretí si filmu žiaci mali pracovať na ďalších úlohách v pracovnom liste - Ergebnisfilm 2. Išlo o otvorený typ úloh, ktoré boli zamerané na overenie selektívneho porozumenia jednotlivých vybraných sekvencií, teda na prácu s jazykom, ale boli tam aj úlohy napr. 5, 7 a 8 s významným výchovným aspektom, ktoré okrem iného obsahovali sumár odporúčaní pre žiakov, ako sa chrániť na internete.

Pracovný list – Ergebnisfilm 2

Ergebnisfilm o Su (Modell) nach dem zweiten Hören. Macht Notizen.

1. Was ist Aufgabe der Datenschutzbeauftragten?

.....

2. Was interessiert Noah?

.....

3. Was sagt Bettina Gayk?

.....

4. Bettina Gayk zeigt ihnen einen Film – eine wahre Geschichte. Worüber ist der Film?

.....

.....

.....

5. Welche Empfehlungen gibt die Sprecherin Su?

.....

.....

.....

6. Warum besuchen Noah und Su Nicol?

.....

7. Für wen veröffentlicht Nicol ihre Fotos?

.....

8. Welche persönliche Informationen veröffentlicht Nicol?

.....

9. Welche Nachteile kann es haben?

.....

.....

10. Was sagt der Fotograf?

.....

11. Was macht Su?

.....

Na záver mali žiaci ešte doplniť úlohu: Ich stelle meine Fotos ins Netz aber

Obrázok 3 Entscheidung

Pramenň: http://www.planet-schule.de/sf/php/02_sen01.php?sendung=7908 upravené

(Lösung: unter einem falschen Namen, auf keinen Fall Adresse, Geburtsdatum, Telefonnummer angeben).

3.2 Vyučovací blok „Prípád zneužitia fotiek“

Aj tento materiál pochádza z konceptu „Vyučovacia hodina ako talkshow“. Ide o prípady zneužitia osobných údajov.

Text - Fotos in der Disko

Čas: 90 minút

Štruktúra bloku:

1. Einstieg ins Thema: „Fallbeispiele Datenmissbrauch“
 - Wie kann man Daten missbrauchen? Wie können Worte – Fotos, Disko und missbrauchen- zusammenhängen?
2. Arbeit mit dem Text: „Fotos in der Disko“
 - Lesen
 - Aufgaben zum Text
 - Wortschatz
3. Telefongespräche
4. Ergebnistext: „Jeyanthan und Anwalt“
5. Video: Tanz nicht mit dem Wolf
 - Film
 - Was ist die Botschaft des Spots?
6. Test: „Welcher Webtyp bist du?“
 - Arbeit mit dem Wortschatz
 - Test
 - Der Webman/Date Devil freut sich, wenn (Zusammenfassung)
7. Hausaufgabe – Unterlassungsaufforderung

Ciel': V oblasti jazykovej komunikácie išlo o nácvik čítania s porozumením, rozvoj čitateľských stratégií, precvičenie slovnej zásoby k téme Voľný čas. V ďalšej časti išlo o spôsobilosť telefonovať, vypočúť si a podať informácie. Žiaci si precvičovali aj počúvanie s porozumením. V domácej úlohe o aplikáciu osvojenej slovnej zásoby do formálneho listu

V afektívnej oblasti ide o uvedomenie si možnosti aktívne prevziať zodpovednosť a schopnosť zabrániť nekontrolovanému manipulovaniu so súkromnými údajmi, resp. fotkami a oboznámenie sa s niektorými právnymi aspektmi súvisiacimi so zneužitím osobných údajov, ich zverejnením. Ďalej ide o rozvoj právneho vedomia žiakov v tejto oblasti. Testom si žiaci majú uvedomiť, že zverejnenie osobných údajov vo verejnom priestore je spojené s rizikom a oni majú prevziať zodpovednosť za svoje konanie a vyvarovať sa neuvážaných činov. Test špecifikuje niektoré nebezpečenstvá.

Materiál a pomôcky: krátke texty, test, pracovné listy s úlohami, pripojenie na internet, prístup každého žiaka na počítač s internetovým pripojením

Sociálne formy: Frontálne vyučovanie, práca vo dvojiciach, individuálna práca

Skúsenosť: V úvode som spomínala, že tému som realizovala za jeden vyučovacý deň v podmienkach vyučovania na bilingválnom oddelení, to znamená 4-5 vyučovacích

hodín v jednom vyučovacom bloku s prestávkami a takto ho prezentujem aj vo svojej práci. V tomto vyučovacom bloku, ktorý trvá 90 minút pracujem s 2 hlavnými materiálmi – textom: Fotos in der Disko a v druhej časti sú to úlohy, ktoré sa viažu na internet – krátky spot a interaktívny test. Samozrejme, väčšina vyučovacích hodín nemeckého jazyka na štandardných školách prebieha v 45- minútových vyučovacích hodinách. V tomto zmysle sa dá celý blok rozdeliť na dva 45-minútové hodiny – úlohy 1.-4. a úlohy 5.-6. Záverečná domáca úloha nadväzuje na prvú časť bloku.

1. Einstieg ins Thema. Na úvod som na tabuľu napísala slová – Fotos, Disko, missbrauchen. Žiaci mali skúsiť formulovať jednoduché vety, v ktorých by tieto slová využili a tie by navzájom súviseli. V zásade mali naznačiť príbeh. Táto úloha mala vyvolať očakávania u žiakov, o čom bude text: Fallbeispiele Datenmissbrauch – Fotos in der Disko.

Text: „Fotos in der Disko“

Letzten Monat war ich mit ein paar Freunden in der Disko und wurde von einem Partyfotografen fotografiert. Kurze Zeit später waren die Bilder auf eine Internetseite der Disko. Die Bilder zeigten mich vor einem riesigen Berg leerer Alkoholflaschen. Natürlich habe ich sofort bei der Disko angerufen und darum gebeten, die Bilder zu löschen. Der Betreiber des Clubs meinte aber, dass es heute üblich ist, mit solchen Fotos Werbung zu machen. Das steht auch in der Hausordnung. Der Text auf der Rückseite der Eintrittskarte weist die Diskobesucher ausdrücklich auf die entsprechenden Passagen der Hausordnung hin. (Lange, s. 20)

2. Arbeit mit dem Text: „Fotos in der Disko“

Text sme prečítali nahlas text. Text som trochu jazykovo upravila – zjednodušila. Odstránila som tvary konjunktívu I. Ako už bolo spomenuté, celý koncept som rozšírila o jazykový aspekt a prispôsobila na vyučovanie nemeckého jazyka pri zachovaní pôvodného cieľa tohto učebného projektu. V príprave na hodiny som rozpracovala jazykovú stránku prejednávanej problematiky. Text je o možnom prípade zneužitia osobných dát. Majiteľ diskotéky zverejní ako svoju reklamu fotky baviacich sa hostí. Jedna z fotiek prezentuje jedného host'a v nelichotivom zábere – pred kopou prázdnych fliaš od alkoholu. Host' sa proti tomu ohradí. Aké sú jeho možnosti?

V ďalšom kroku žiaci riešili úlohy:

1. Sucht im Text den Satz, der das Problem beschreibt:

.....

2. Wer hat die Fotos gemacht?

.....

3. Wo sind die Bilder jetzt?

.....

4. Wie reagiert Jeyanthan?

.....

5. Was sagt der Diskobetreiber?

.....

Žiaci riešili úlohy najprv individuálne, potom sme ich spoločne skontrolovali. Až potom sme spoločne prešli novú slovnú zásobu. Väčšinou pri práci s textami, ktorých úlohy sú najprv zamerané na globálne porozumenie, žiaci najskôr riešia úlohy, až potom sa venujem vysvetľovaniu neznámych slovíčok. Žiaci si zvyknú na to, že pracujú s textami, kde nerozumejú každé slovo, ale rozvíjajú svoje stratégie porozumenia textu. Tento postup sa mi veľmi osvedčil.

3. Telefongespräche – Macht kurze Telefongespräche zwischen:

- Jeyanthan und Diskobetreiber
- Jeyanthan und Anwalt
- Jeyanthan und Freunde

Žiaci si mali vo dvojiciach pripraviť krátke rozhovory. Na prípravu mali asi 5 minút. Potom rozhovory predvádzali v skupine. Pri precvičovaní telefonických rozhovorov sú žiaci k sebe otočení chrbtom, aby čo najvernejšie simulovali rozhovor cez telefón, ktorý je pri komunikácii v cudzom jazyku jednou z najnáročnejších komunikačných situácií.

4. Ergebnistext: „Jeyanthan und Anwalt“

Začala som otázkou: Ist Jeyanthan im Recht?

Tu mali žiaci vyjadriť len svoju domnienku, či je Jeyanthan v práve. Na to nadväzoval Ergebnistext, ktorý som žiakom rozdala na papieroch.

Text: Mein Anwalt hat dem Diskobetreiber gesagt, dass die Veröffentlichung von Fotos ohne Zustimmung des Fotografierten gegen das Persönlichkeitsrecht verstößt. Zum Persönlichkeitsrecht gehört schließlich auch das „Recht am eigenen Bild“. Bilder dürfen nur mit Zustimmung der abgebildeten Person verbreitet oder veröffentlicht werden, heißt es im Gesetzestext. Ich war mit meiner Beschwerde also im Recht!

Ergebnistext sme neprekladali. Žiaci ho mali po prečítaní textu sformulovať v jednoduchých vetách, ktoré zároveň mali zároveň zhrnúť hlavnú myšlienku. Mali k tomu pomocnú slovnú zásobu:

- Jeder Mensch hat Recht auf/darauf
- Wenn der Mensch nicht zustimmt, darf
- Niemand darf

5. Video: „Tanz nicht mit dem Wolf“ - Missbrauch von Fotos und Videos

- Seht euch den Film an
- Was ist die Botschaft des Spots?

Žiaci pokračovali v práci pre zmenu v receptívnej aktivite, v odľahčenej forme, ale s dôležitým obsahom. Pozreli si krátky film. „Tanz nicht mit dem Wolf“. Úlohou žiakov bolo porozumieť a vlastnými slovami vyjadriť hlavné posolstvo tohto spotu: „Lasst euch nicht in Situationen fotografieren oder aufnehmen, die jemand missbrauchen könnte, um euch lächerlich zu machen“. Mojm cieľom bolo vizuálne podporiť myšlienku, aby žiaci narábali zodpovedne nielen s vlastnými fotografiami, ale aby sa nenechali neuvážene fotografovať cudzími ľuďmi.

Obrázok 4 Video

Prameň: <http://de.sheep.live.eu/fairytales/tanz-nicht-mit-dem-wolf>

Film pochádza z propagačnej kampane, ktorá sa realizovala na Slovensku a je ponúkaná na partnerských stránkach projektu „Klick safe“ vo viacerých jazykových mutáciách, okrem iného aj v nemčine. Kampaň „Ovce“ je zbierkou viacerých videí k rôznym témam z mediálnej výchovy k téme bezpečnosti na internete.

6. Test: „Welcher Webtyp bist du?“

- Arbeit mit dem Wortschatz
- Test
- Der Webman/Date Devil freut sich, wenn (Zusammenfassung)

Podmienkou pre tieto úlohy bolo, aby každý žiak mal samostatný prístup k počítaču s internetovým pripojením. Do vyhľadávača zadávali heslo:

- watch your web
- Kampagne (na ľavej strane medzi linkami)
- Web-test: „Welcher Webtyp bist du?“

„Watch your web“ je, tak ako u bolo v úvode spomínané, stránka plná inšpiratívnych materiálov pre mladšiu vekovú kategóriu.

Ťažiskom práce žiakov na tejto časti bloku bola práca na teste: „Welcher Webtyp bist du?“ Pracovali individuálne a mali odpovedať na 10 otázok, ktoré sa týkali ich správania sa na internete, resp. sociálnych sieťach. Na úvod však na uľahčenie porozumenia slovnej zásoby (Vorentlastung) dostali k dispozícii pracovný list: „Webfragen“ s úlohami, v ktorom boli otázky k osobným dátam, webovému profilu, priateľom, fotkám, stretnutiam s cudzími ľuďmi na základe zoznámenia sa na sieti, vymazaniu dát a iné.

Pracovný list: „Webfragen“

Bist du ein Web-Profi? Oder doch eher Web-Kamikaze? Der „watch your web“ Web-Test gibt dir die Antwort. Beantworte einfach die zehn Fragen und finde heraus, ob du schon sicher im Netz unterwegs bist.

1. Zum Aufwärmen: Was sind für dich „Persönliche Daten“?
2. Schon mal drüber nachgedacht: Warum hast du überhaupt ein Web-Profil?
3. Wie gewinnst du im Web neue Freunde?
4. Würdest du die Fotos auf deinem Web-Profil jederzeit deinen Eltern zeigen?
5. Verabredest du dich mit Unbekannten aus dem Web?
6. Jeder Star geht anders mit seiner Internet-Berühmtheit um. Welcher Stil passt besser zu dir?
7. Wenn du etwas im Web löschst, sind dann deine Daten wirklich weg?
8. Hast du schon mal was bei einem Glücksspiel im Web gewonnen?
9. Wie sorgst du im Web dafür, dass man deine Privatsphäre respektiert?
10. Und zum Schluss: Welcher Webheld bist du eher?

Prameň: http://www.watchyourweb.de/p1331959948_447.html

Otázky sme preložili ústne do slovenčiny, žiaci si robili poznámky. Takouto predprípravou slovnej zásoby žiaci zvládli test veľmi ľahko. Bolo to jednak uľahčenie porozumenia, ale zároveň sa ukázalo, že to bola aj istá príprava na odpovede. Žiaci už čiastočne premýšľali nad odpoveďami. V tomto zmysle sa do popredia výrazne dostala jazyková stránka preberanej témy. V odpovediach bolo mnoho častíc, citosloviec a hovorových výrazov, typických pre reč mladých. Vždy mali na výber 3 odpovede.

Obrázok 5 Test

Prameň: http://www.watchyourweb.de/p3342331855_447.html

Podľa odpovedí ich počítač zaradí do kategórií – Webman alebo Data Devil s viacerými odstupňovanými kategóriami – Webprofi, Webanfänger, Webkamikadze.... Pretože pracovali samostatne a vyskytovala sa tam neznáma slovná zásoba, mohli si pomáhať slovníkom. Rozdielne pracovné tempo nie je problém. Ak boli žiaci rýchlo hotoví, mohli si pozerat' ďalšie stránky na portáli „watch your web“, nesmeli odísť na iné stránky, pokiaľ ostatní ešte pracovali. Tento pokyn vždy kontrolujem.

Žiaci si prečítali svoju výslednú charakteristiku. Test zábavnou formou a prítlačivým jazykom mladých priviedol žiakov k zamysleniu sa nad svojimi krokmi a niekedy ľahkomysel'ným konaním.

Môžem skonštatovať, že v skupinách približne 15- ročných gymnazistov, s ktorými som ten test realizovala, mali títo respondenti výsledky testu – Webprofi. Znamená to, že minimálne v teoretickej rovine sú žiaci v celku dobre informovaní a sú zodpovednými používateľmi internetu a sociálnych sietí.

WEBMAN:

Name: Webman

Alter: 18

Wohnort: World Wide Web

Hobbys: Surfen, Chatten, gegen Data Devil kämpfen

Superkräfte: Stress-Radar, Doppelter Doppelclick, Papierkorb-Action

Motto: watch your web

Geboren in Zeiten von Virenattacken, Phishing und Cybermobbing, ist es Webman Mission, dich vor Gefahren des Webs zu beschützen. Keiner kennt sich mit Bits und Bytes besser aus. Webman hat ein eigenes Profil, weiß Bescheid über Down- und Uploads und wo es im Internet die witzigsten Videos gibt. Sein Motto: „Watch your web“ ist sein Rat für dich, sorgsamer mit deinen Daten im Web umzugehen. Dazu gibt Webman dir Tipps, wie du dich im Web besser vor Gefahren schützen kannst – ganz ohne dabei den Spaß aus den Augen zu verlieren.

DATA DEVIL:

Name: Devil

Vorname: Data

Alter: so alt wie das Internet

Wohnort: World Wide Web

Hobbys: User stressen, Daten verlinken, vor Webman davon laufen

Schurkenkräfte: Mega Gedächtnis, Datenschleuder, Blitzangriff

Motto: kein Motto

Data Devil ist das Symbol für alles schlechte, das dir im Web passieren kann. Am Tag, als sich der erste User ins Internet einloggte, war Data Devil zur Stelle. Seitdem stiftet er überall Unheil, denn er ist die größte Datenpetze der Welt: Er verlinkt deine Videos wild rund um den ganzen Globus, merkt sich fast all deine Kommentare und Bilder und lauscht heimlich, wenn du öffentlich Geheimnisse ausplauderst. Am meisten freut er sich darüber, wenn du dein Profil nicht auf „Privat“ stellst und achtlos peinliche Bilder von dir hochlädst. Dann ist er seinem Ziel wieder ein Stück näher: Er will die persönlichen Daten aller Internet-User bekommen. Sein einziger Gegenspieler ist Webman, der dir beim Kampf gegen Data Devil hilft.

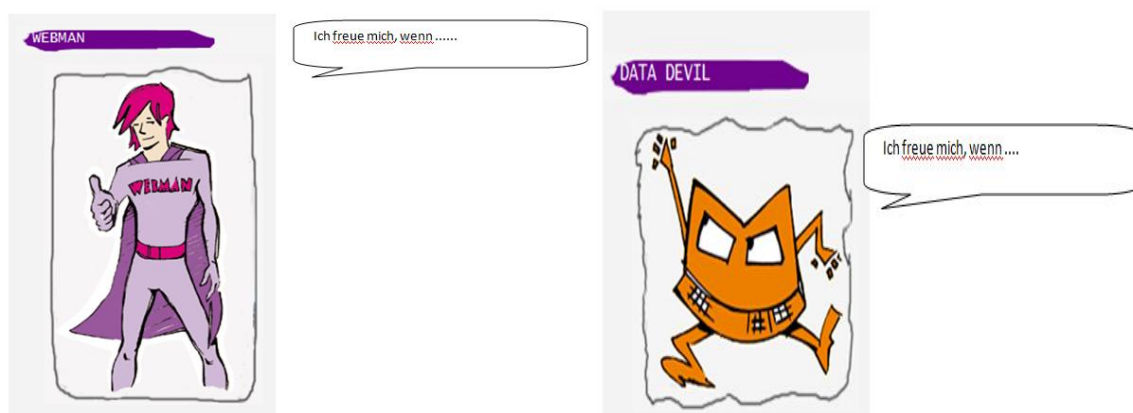
Prameň: http://www.watchyourweb.de/p4179653414_466.html

Skúsenosť: Tieto texty dostali žiaci do rúk. Obidva sme prečítali nahlas. Najprv mali vyhládať a podčiarknuť slová anglického pôvodu. Preložili sme ich do slovenčiny.

Potom sme oba texty ústne preložili do slovenčiny. Neznámu slovnú zásobu sa nemali učiť doma. Pri práci s textom išlo skôr o rozvoj stratégií porozumenia. Preklad do materinského jazyka som neopomenula preto, lebo sa jednalo o dôležité vecné informácie. Tu išlo o bezpečné a o rizikové správanie sa na internetovej sieti. Tento preklad slúžil na podporu porozumenia výsledných profilov.

Na záver mali žiaci doplniť informácie v pracovnom liste: „Webman und Data Devil“

Arbeitsblatt: Webman&Data Devil

Obrázok 4 Webman und Data Devil

Prameň: http://www.watchyourweb.de/p4179653414_466.html (upravené)

- Der Webman freut sich, wenn
- Date Devil freut sich, wenn

Pracovali vo dvojiciach a informácie mali formulovať ako vedľajšie vety. Upozornila som ich na to, že mohli využiť nielen materiál z charakteristík obidvoch, resp. všetkých protagonistov, ale aj z testu (ku ktorému sa mohli vrátiť), z videa, z textu, v zásade zo všetkých predchádzajúcich materiálov. Pri type úloh, kde treba zbierať materiál a nápady je vždy dobré, keď pracujú žiaci vo dvojiciach alebo v skupinách. Úlohu možno upraviť aj na miniprojekt, záleží hlavne od časových možností učiteľa. Záverečnou úlohou sme spoločne so žiakmi zhrnuli základné ponaučenia o bezpečnom správaní sa a zodpovednom konaní na internete a sociálnych sieťach.

ZÁVER

V predkladanej pedagogickej skúsenosti „Mediálna výchova na hodinách nemeckého jazyka“ som predstavila jednu z možností implementácie prierezovej témy mediálna výchova do vyučovania nemeckého jazyka na strednej škole. Internet a sociálne siete sú významným socializačným faktorom, ktorý ovplyvňuje hodnoty, postoje a správanie človeka. Mediálna výchova má za cieľ osvojenie si schopnosti kompetentného zaobchádzania s týmito médiami.

V súvislosti s novými javmi ako je internet a predovšetkým sociálne siete, ktoré sú doménou mladých ľudí je zvlášť dôležité nájsť vhodný a primeraný spôsob ako upozorniť túto vekovú kategóriu na možné riziká. Sociálne siete sú ich svetom a varovne dvihnutý moralizujúci prst dospelých, ktorí niekedy ani nie sú v tejto oblasti tak zdatní ako mladá generácia, sa môže minúť účinkom. Viacej životných skúseností a opatrnosť súvisiaca s vekom je len slabým argumentom. Deti a mladí ľudia podceňujú alebo si vôbec neuvedomujú citlivosť a teda aj možnú zneužitelnosť osobných dát a fotiek, ďalej dlhovekosť a akčnosť údajov, ktoré sami zverejňujú vo virtuálnom priestore, kde potom tieto informácie „žijú“ svojím vlastným životom, a na ktorý už jeho pôvodný majiteľ nemá dosah. Slovné apely sú neúčinné.

V tejto súvislosti má dôležitú úlohu zaujímavý, podnetný alebo kreatívny materiál, ktorý nebol pôvodne určený na vyučovanie – videá a spoty z mediálnych kampaní alebo materiály, ktoré svojou témou a formou – talkshow oslovia žiakov. Predkladané materiály sa mojim žiakom páčili a na úlohách pracovali so zaujatím.

Pri práci s nimi mali žiaci možnosť si uvedomiť, čo sú vlastne osobné údaje, ich citlivosť, skutočnosť, že fotky môžu byť ďalším zdrojom informácií. Žiaci sa oboznámili s možnými ohrozeniami a rizikami a na základe poznania potom upravili svoje správanie tak, aby využívanie internetu a sociálnych sietí bolo zdrojom zábavy a poučenia.

Zvlášť dôležitá v tomto zmysle bola záverečná časť II. vyučovacieho bloku, kde žiaci sumarizovali pravidlá a vypracovávali základné ponaučenia o bezpečnom a zodpovednom konaní na internete a sociálnych sieťach a ako sa vystríhať rizikového správania.

Mám s týmito materiálmi veľmi dobrú skúsenosť a ponúkam ju ostatným kolegom ako inšpiráciu na vyučovanie nemeckého jazyka.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. LANGE, Michael: Die Schulstunde als Talkshow. Privates im Netz? In: Entscheidung im Unterricht. 1/10. Bundeszentrale für politische Bildung Bonn, 2010. ISBN 978-38389-7027-1.
2. TUREK, I.: Didaktika. Bratislava: Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-198-8.

Internetové zdroje

3. Datenschutz im Internet [online]. (cit. 2. 5. 2014). Dostupné na [www: http://www.klicksafe.de/materialien/](http://www.klicksafe.de/materialien/)
4. Klicksafe.de. [online]. (cit. 3. 5. 2014). Dostupné na [www: http://www.klicksafe.de/ueber-klicksafe/die-initiative/projektinfo/wer-ist-klicksafe/](http://www.klicksafe.de/ueber-klicksafe/die-initiative/projektinfo/wer-ist-klicksafe/)
5. Kolektív autorov. Občianske združenie eSlovensko: Deti v sieti. Riziká virtuálneho priestoru a ochrana pred nimi. [online]. (cit. 6. 5. 2014). Dostupné na [www: http://www.rirs.iedu.sk/Dokumenty/Deti_v_sieti_web.pdf](http://www.rirs.iedu.sk/Dokumenty/Deti_v_sieti_web.pdf)